

Discriminatie in Kennemerland

Cijfers en trends

2022

Bureau Discriminatiezaken Kennemerland is een onafhankelijk antidiscriminatiebureau dat werkt aan het stimuleren van een tolerante samenleving en het tegengaan van ongelijke behandeling. Iedereen kan bij ons terecht voor advies en ondersteuning bij alle vormen van discriminatie en ongelijke behandeling. We behandelen en registreren individuele klachten, doen onderzoek, geven voorlichting en trainingen en adviseren organisaties op het gebied van antidiscriminatiebeleid en gelijke behandeling.

Bureau Discriminatiezaken Kennemerland

Postbus 284

2000 AG Haarlem

Tel. 023 5315842

info@bdkennemerland.nl

www.bdkennemerland.nl

maart 2023

Samenvatting

Aantal discriminatieklachten blijft hoog in Kennemerland in 2022

In 2022 heeft Bureau Discriminatiezaken Kennemerland (BDK) **341 discriminatieklachten** behandeld en geregistreerd in vergelijking met 349 in 2021. Opvallend veel, aangezien in 2021 uitzonderlijk veel klachten over coronamaatregelen binnenkwamen en in 2022 sprake was van een 'gewoon' jaar, zonder corona of opvallende gebeurtenissen.

De top drie discriminatieklachten 2022 op basis van discriminatiegrond is:

1. afkomst/huidskleur > sterke toename
2. (homo)seksuele gerichtheid > sterke toename > vooral gericht tegen homoseksuele mannen
3. handicap/chronische ziekte > ongeveer gelijk gebleven > vooral meer meldingen over chronische of psychische aandoeningen

De discriminatiegrond 'niet-wettelijk', voortkomend uit klachten over coronamaatregelen, is verdwenen uit de top drie.

De meeste discriminatieklachten spelen zich in 2022 af op het terrein van:

1. arbeidsmarkt > sterke toename
2. buurt & wijk (de eigen woonwijk) > ongeveer gelijk gebleven
3. de openbare ruimte > sterke toename

We zien een opvallende stijging van meldingen van discriminatie in **het onderwijs**.

Meldingen waarbij **bedreiging en/of geweld** een rol spelen zijn in vergelijking met het pre-coronajaar 2019 **bijna verdrievoudigd**.

De aandacht voor inclusie en het bestrijden van discriminatie groeit. En daarmee mogelijk ook de bewustwording en bespreekbaarheid ervan. In 2022 was er veel aandacht voor institutioneel racisme en discriminatie. Het was ook het jaar van het excuus voor het slavernijverleden.

Eind 2021 werd de Nationaal Coördinator tegen Discriminatie en Racisme aangesteld die gelijk het land introk om tijdens Townhall sessies te spreken over verschillende vormen van discriminatie. Het toeslagenschandaal en etnisch profileren door de belastingdienst en bij de politie kregen veel media-aandacht.

Ook al was 2022 niet vergelijkbaar met 2020, het jaar van Black Lives Matter demonstraties, de impact hiervan heeft mogelijk een langdurig effect gehad op de toename van het aantal meldingen op grond van afkomst en huidskleur.

Blijvend hoog aantal discriminatieklachten, ook zonder corona of opvallende gebeurtenissen

In 2022 kwamen bij Bureau Discriminatiezaken Kennemerland (BDK) 341 klachten binnen over ongelijke behandeling, discriminatie en belediging. Hiermee blijft het aantal discriminatieklachten bijna even hoog als in 2021.

In 2021 en 2020 kwamen er heel veel meldingen over corona-gerelateerde gebeurtenissen en maatregelen binnen. Mensen wilden of konden geen mondkapje dragen of een vaccinatie nemen en kregen vervolgens een toegangsverbod. Mensen van Aziatische komaf werden meermaals uitgescholden of bespuugd. Daarnaast waren er de drukbezochte Black Lives Matter demonstraties in 2020. Een afgeleide hiervan waren meer klachten over afkomst en huidskleur. In 2022 speelde corona nauwelijks meer een rol bij de klachten. Het ging om ongeveer 2%.

Vergeleken met de pre-coronajaren is er dus sprake van een aanzienlijke stijging van het aantal discriminatieklachten in 2022, terwijl er geen sprake was van opvallende gebeurtenissen of kwesties.

Grafiek 1. Aantal geregistreerde klachten bij Bureau Discriminatiezaken Kennemerland 2013-2022

Bron: klachtenregistratie, Bureau Discriminatiezaken Kennemerland

We bespreken in de komende paragrafen de belangrijkste ontwikkelingen.

Discriminatiegrond: sterke toename racisme en vijandigheid tegen homoseksuele mannen en transgenderpersonen

Artikel 1 van de Grondwet is helder over discriminatie: het is verboden. Dat staat ook in de Algemene wet gelijke behandeling. In het Wetboek van Strafrecht wordt discriminatie strafbaar gesteld. Er zijn verschillende gronden waarop gediscrimineerd kan worden.

Tabel 1. Klachten naar discriminatiegrond

Gronden	2019	2020	2021	2022	2019 %	2020 %	2021 %	2022 %
Afkomst/ethniciteit/huidskleur (1)	139	297	155	 208	58%	79%	43%	59%
(Homo)seksuele gerichtheid	16	22	33	 42	7%	6%	9%	12%
Handicap/chronische ziekte	27	13	25	27	11%	3%	7%	8%
Godsdienst (2)	16	12	22	21	7%	3%	6%	6%
Geslacht (3)	20	9	19	20	8%	2%	5%	6%
Niet-wettelijke gronden	7	8	91	 17	3%	2%	25%	5%
Leeftijd	9	12	7	4	4%	3%	2%	1%
Nationaliteit	4	1	2	5	2%	0,5%	0,5%	1%
Levensovertuiging	0	0	3	0	0%	0%	0,8%	0%
Politieke overtuiging	0	2	2	1	0%	0,5%	0,5%	0%
Overig/Onbekend	0	0	3	8	0%	0%	0,8%	2%
Totaal	238	376	362	353	100%	100%	100%	100%

Bron: klachtenregistratie Bureau Discriminatiezaken Kennemerland

(1) 2022: inclusief 9x antisemitisme

(2) 2022: inclusief 15x anti moslim, 3x anti Joods, 3x niet bekend welke godsdienst

(3) 2022: inclusief 5x transgender

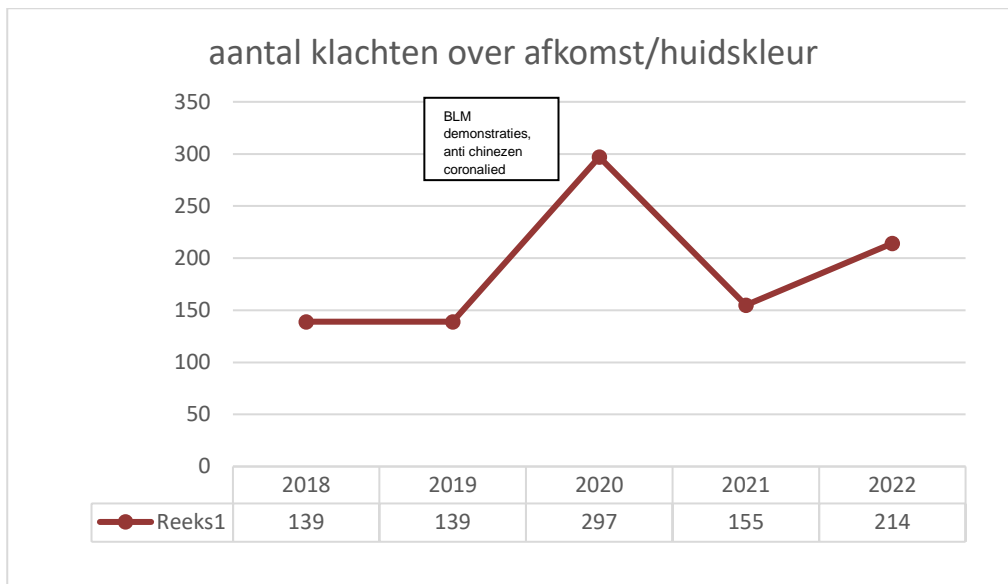
- Soms is per klacht sprake van meer discriminatiegronden. Daarom komt het totaal in tabel 1. uit op 353, terwijl het 341 klachten betreft.

Discriminatie op grond van afkomst en huidskleur

De categorie waarover de meeste klachten (60%) bij het BDK binnenkomen gaat over racisme. Dit betreft afkomst, etniciteit en huidskleur¹. Het relatieve aandeel van racisme fluctueert sterk van jaar tot jaar, maar het is altijd de meest gemelde discriminatiegrond. We zagen in 2020 een verdubbeling, in 2021 is het aantal gedaald en in 2022 is het aantal weer flink gestegen, met 38% naar 208.

Racisme is wijdverbreid en komt op vrijwel alle terreinen (locaties) veelvuldig voor (zie ook kruistabel 5), maar is vooral zichtbaar en voelbaar in de eigen buurt/wijk, op de arbeidsmarkt en in de openbare ruimte. Mensen worden beledigd, discriminerend uitgescholden of gepest in combinatie met uitspraken als: *'ga terug naar je eigen land, of je hoort hier niet'*

¹ In wetgeving wordt gesproken over 'ras', daarmee wordt bedoeld: huidskleur, afkomst of nationale of etnische afstamming. Antisemitisme valt hier ook onder.

We registreren bij afkomst/etniciteit/huidskleur verschillende subcategorieën (zie tabel 2.). In 2022 zijn dit 93 klachten van Nederlanders met een migratieachtergrond: Marokkaans, Turks, Syrisch, Surinaams, etc.

Er kwamen 44 klachten binnen over belediging of discriminatie vanwege een donkere huidskleur en 10 meldingen gericht tegen mensen met Aziatische kenmerken. Het aantal klachten over antisemitisme staat op 9.

Tabel 2. Subcategorieën afkomst/etniciteit/huidskleur, in absolute aantallen

	2021	2022
Nederlanders met migratieachtergrond	70	93
Uiterlijke kenmerken: donkere/zwarte huidskleur	33	44
Uiterlijke kenmerken: Aziatisch	6	10
Joods/antisemitisme	12	9
Nederlanders zonder migratieachtergrond/wit	6	3
Anders / niet bekend	28	49
Totaal	155	208

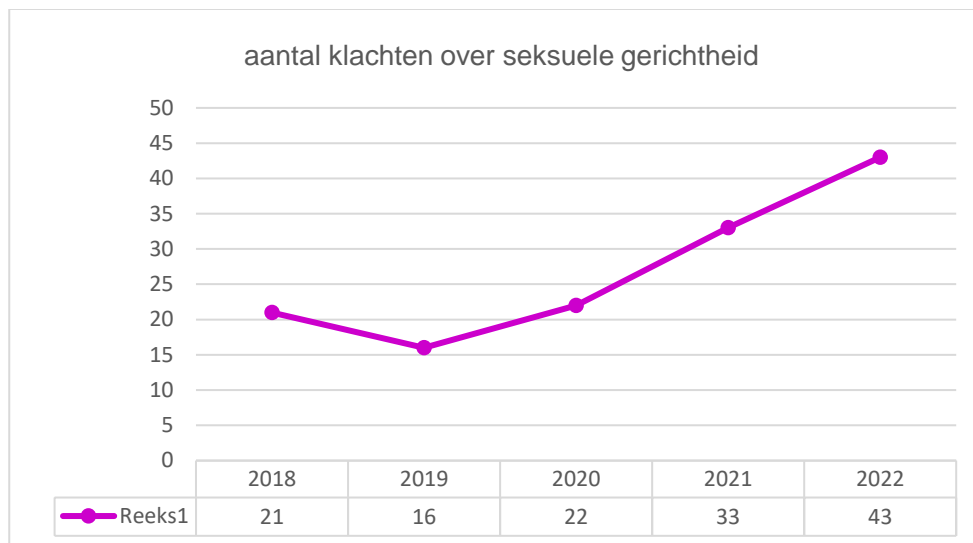
(Homo)seksuele gerichtheid

Het aantal klachten op grond van (homo)seksuele gerichtheid neemt gestaag toe en is in 2022 verder toegenomen, van 33 naar 42 klachten. We zien vooral een toename van beledigende scheldpartijen tegen de doelgroep, gemeld bij of geregistreerd door de politie. Het betreft 12% van het totale aantal klachten. De meeste zaken spelen zich af in Haarlem (40%), Haarlemmermeer (23%) en Beverwijk (10%).

In het Regenboogbeleid van gemeenten spreken we over en met LHBTIQ+'s en staat de hele groep centraal. Als er sprake is van discriminatie en het wordt gemeld dan zijn dat in overgrote meerderheid homoseksuele mannen. Ze worden meestal beledigend uitgescholden en soms bedreigd of mishandeld. Dit vindt vooral plaats in de openbare ruimte, in de eigen woonomgeving, maar ook op het werk. Uit het Pink Panel onderzoek, editie 2021² komt naar voren dat ook veel lesbische vrouwen last hebben van discriminatie, maar van hen komen nauwelijks meldingen binnen.

² Het Bureau Discriminatiezaken doet sinds 2008 onderzoek naar veiligheid en discriminatie- ervaringen van LHBT's in Kennemerland.

Formeel vallen transgenders onder de discriminatiegrond geslacht. Maar we noemen hen hier onder de LHBTIQ+-paraplu. Er kwamen in 2022 vijf discriminatieklachten binnen van transgenderpersonen. Dat is in vergelijking met eerder jaren een toename.

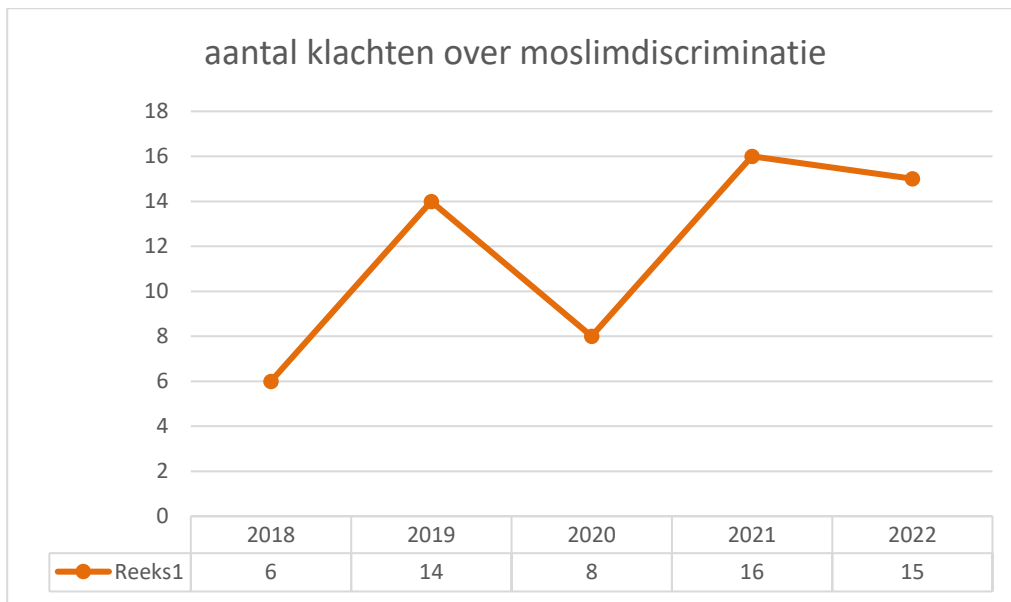
Handicap/chronische ziekte

Het totale aantal klachten op grond van handicap of chronische ziekte is in 2022 met 27 klachten ongeveer gelijk gebleven t.o.v. vorig jaar. Het zijn mensen met een lichamelijke beperking, een chronische aandoening en (binnen de categorie) steeds meer mensen met een psychische aandoening. Denk bij het laatste aan mensen met een psychiatrische aandoeningen, autisme, ADHD of depressieve gevoelens.

Het betreft overwegend voorvallen die zich afspelen op de arbeidsmarkt en in contact met collectieve voorzieningen (o.a. zorg, UWV, stembureaus).

Godsdienst

De klachten over godsdienst, vooral moslimdiscriminatie, fluctueren in de loop van de tijd. De toename van moslimdiscriminatie heeft vaak een relatie met nationale of internationale ontwikkelingen, zoals aanslagen, de vluchtelingen uit Syrië of het verbod op gezichtsbedekkende kleding (2019). De afgelopen jaren is het aantal klachten weer gestaag toegenomen. In 2022 is het aantal klachten over moslimdiscriminatie met 15 ongeveer gelijk gebleven ten opzichte van vorig jaar.

Maatschappelijk terrein: meer discriminatieklachten op de werkvloer, in de openbare ruimte en in het onderwijs

Discriminatie doet zich op verschillende terreinen (locaties) in de maatschappij voor. In tabel 3. zijn de klachten uitgesplitst naar maatschappelijk terrein.

Tabel 3. Klachten naar maatschappelijk terrein

	2019	2020	2021	2022	2019 %	2020 %	2021 %	2022 %
Arbeidsmarkt	44	49	50	↑ 60	20%	13%	14%	18%
Buurt / wijk	50	83	50	58	22%	23%	14%	17%
Openbare ruimte	30	33	35	↑ 54	13%	9%	10%	16%
Collectieve voorzieningen	15	13	73	↓ 31	7%	4%	21%	9%
Onderwijs	13	11	25	↑ 29	6%	3%	7%	9%
Commerciële dienstverlening	27	26	29	27	12%	7%	8%	8%
Privésfeer	9	14	7	↑ 18	4%	4%	2%	6%
Horeca/amusement	7	3	26	19	3%	1%	8%	5%
Sport en recreatie	4	5	16	11	2%	1%	5%	3%
Publieke en politieke opinie	5	6	4	8	2%	2%	1%	2%
Media en reclame	9	105	21	↓ 6	4%	29%	6%	2%
Huisvesting	2	7	2	3	1%	2%	1%	1%
Politie / OM	7	7	2	2	3%	2%	1%	1%
Overig	2	6	9	15	1%	2%	3%	3%
Totaal	224	368	349	341	100%	100%	100%	100%

Bron: klachtenregistratie Bureau Discriminatiezaken Kennemerland

Het aantal klachten over discriminatie op de arbeidsmarkt is flink gestegen, zo ook het aantal gemelde incidenten in de openbare ruimte. Het aantal klachten binnen het onderwijs is sinds 2020 verdrievoudigd. De klachten over de collectieve voorzieningen zijn weer sterk gedaald, deze waren veelal corona-gerelateerd. De ontwikkelingen worden hieronder nader beschreven.

Arbeidsmarkt

De arbeidsmarkt staat in 2022 weer prominent bovenaan. Het aantal discriminatieklachten dat zich afspeelt op de arbeidsmarkt is gestegen naar 60 en daarmee zelfs 36% hoger dan in het pre-coronajaar 2019.

Ongeveer driekwart van de klachten gaat over zaken die zich afspeelden op de werkvloer (77%). Eerder lag dat rond de 50%. Tijdens het werk worden mensen beledigd, racistisch uitgescholden of buitengesloten door collega's of klanten of ongelijk behandeld door hun leidinggevende.

Discriminatie tijdens het werving- en selectietraject wordt een stuk minder gemeld dan eerdere jaren, in 2022 is dat slechts 8%.

Als we de klachten over arbeidsmarkt specificeren, dan zien we dat het in bijna 50% van de gevallen gaat over afkomst/huidskleur. Seksuele gerichtheid komt met 14% op de tweede plaats. En in 13% van de gevallen gaat het om geslacht en handicap. Geslacht betreft alleen vrouwen, die worden bijvoorbeeld lager ingeschaald dan mannelijke collega's of ongelijk behandeld bij zwangerschap.

Buurt en wijk

We zagen de afgelopen jaren een behoorlijke toename van het aantal discriminatie-incidenten dat zich afspeelt in de woonwijk van de melders. Hoewel deze tendens zich in het tweede coronajaar niet verder heeft doorgezet zien we in 2022 toch weer een toename naar 58 klachten.

In de eigen woonomgeving wordt veel discriminerend beledigd, gescholden en gepest. Circa 78% van de klachten gaat over afkomst/migratieachtergrond en huidskleur. Ongeveer 18% gaat over discriminatie van lesbiennes en homo- en biseksuelen (zie ook kruistabel 5.)

Openbare ruimte

Het aantal klachten over incidenten in de openbare ruimte laat in 2022 een stevige toename zien, van 35 naar 54 incidenten.

Mensen worden op straat discriminerend uitgescholden, bespuugd, gepest of mishandeld, in de meeste gevallen (75%) vanwege hun ras/afkomst/huidskleur. Bij een kleine 20% gaat het om gerichte scheldpartijen met de woorden woord 'k* homo' of 'pot' er in.

Hier is helaas vaak weinig tegen te doen omdat het meestal om onbekende daders gaat.

Het aantal meldingen over scheldpartijen richting moslims is minimaal.

Bekladdingen worden ook toegerekend aan de openbare ruimte. In 2022 werd melding gemaakt van 17 bekladdingen, vaak een hakenkruis of een combinatie met de woorden White Power. Dit zien we vooral in Haarlem, Haarlemmermeer, Beverwijk en Heemskerk.

Collectieve voorzieningen

Vooral in 2021 gingen de klachten over de coronamaatregelen en richtten burgers zich tegen de rijksoverheid die de maatregelen afkondigde. Maar ook bij de lokale overheden (26%) en de gezondheidszorg (20%) voelden de melders zich vaak buitengesloten en dienden ze hierover een klacht in bij Bureau Discriminatiezaken. In 2022 zien we een halvering van het aantal klachten, hoewel dit nog een stuk hoger is dan in pre-corona jaren.

Onderwijs

Het aantal discriminatiezaken dat zich in het onderwijs afspeelt is sinds 2020 bijna verdrievoudigd naar 29 in 2022. De verdeling basisonderwijs/voortgezet onderwijs is ongeveer 50/50.

Het gaat vooral om pesterijen of beledigend schelden over andermans afkomst of huidskleur. Soms speelt het wel of niet kunnen bidden op een school een rol in een conflict. In twee gevallen zijn leerlingen trans en ervaren ze onheuse behandeling door school of worden ze gepest en lastig gevallen door andere leerlingen.

Horeca/amusement

Corona had een grote impact op de horeca. De sector had te maken met veel verschillende maatregelen omtrent sluitingstijden, het coronatoegangsbewijs, wel of geen vaste zitplaats etc. In 2022 is het aantal klachten gedaald, alhoewel nog flink hoger dan in het pre-coronajaar

Privé sfeer

Het hoge aantal zaken in de privésfeer betreft veelal ruzies of scheldpartijen met een discriminatieaspect tussen bekenden, familieleden en ex-partners, geregistreerd door de politie. Het is niet bekend waarom er sprake is van een sterke toename.

Wijze van discriminatie: flinke toename bedreiging en geweld

Discriminatie kan vele vormen aannemen. Ervaringen van discriminatie variëren van scheldpartijen op straat, weigeren bij feesten, ontoegankelijke woningen of culturele voorzieningen tot afwijzingen bij sollicitaties. Er zijn voorbeelden van geweld, maar ook van discriminerende teksten of bekladdingen op gebouwen.

Vijandige bejegening omvat vooral beledigende scheldpartijen, waarbij afkomst, huidskleur, godsdienst of seksuele gerichtheid centraal staat, en bekladdingen. Omstreden behandeling gaat over anders behandelen en uitsluiten. Mensen worden belemmerd of uitgesloten van toegang tot werk, diensten of voorzieningen.

We zagen in 2021 een duidelijke verschuiving naar meer klachten over omstreden behandeling doordat coronamaatregelen van kracht werden waarbij mensen niet zomaar meer naar het restaurant of de bioscoop konden. Mensen voelden zich hierdoor buitengesloten en meldden dit bij Bureau Discriminatiezaken.

Dit speelt geen rol meer in 2022. Dit jaar zien we een toename van scheldpartijen en beledigende opmerkingen. Meldingen waarbij bedreiging en/of geweld een rol spelen zijn in vergelijking met het pre-coronajaar zelfs bijna verdrievoudigd. Dat is inclusief vernieling.

Tabel 4. Klachten naar wijze van de discriminatie

	2019	2020	2021	2022
Omstreden behandeling	74	72	167	98
Vijandige bejegening	145	288	165	231
Bedreiging	26	26	24	41
Geweld (incl vernieling)	8	28	17	43
Overig	3	3	8	16
Totaal	256	417	381	429

- Vaak is per klacht sprake van meer wijzen van discriminatie. Daarom komt het totaal in tabel 4. uit op 429, terwijl het 341 klachten betreft.

Wat komt waar het meeste voor?

In onderstaande kruistabel is af te lezen op welk terrein (of locatie) een bepaalde discriminatiegrond vooral voorkomt. Wat duidelijk wordt, is dat racisme overal voorkomt, terwijl bijvoorbeeld discriminatie op grond handicap/chronische ziekte vooral plaatsvindt op de arbeidsmarkt en bij collectieve voorzieningen.

In de tekst bij gronden en terreinen hebben we de bijzonderheden al toegelicht.

Tabel 5. Kruistabel: Aantal klachten discriminatiegrond x terrein, 2022

	Afkomst/ huidskleur	Handicap/ chr. ziekte	Geslacht	Godsdienst	(Homo) seksuele gerichtheid	Leeftijd	Nationaliteit	Overige gronden	Niet-wet. gronden
Buurt/Wijk	47	2	1	3	7				
Openbare ruimte	40		1	2	10		2		
Arbeidsmarkt	28	8	8	6	9			3	
Collectieve voorzieningen	9	8	2	1	1	2	1	6	
Onderwijs	19	2	1	4	2			1	
Media/Reclame	2		1	2			1		
Commerciële dienstverlening	14		2	2	2	0	4	4	
Privésfeer	11	1	1	1	6				
Huisvesting	1	1	1						
Sport/recreatie	7	1			2	1	1		
Politie/OM	2								
Publieke/politieke opinie	7		1						
Horeca/amusement	12	3	1		2			1	
Onbekend / Overig	9	1			1		5		

Lage meldingsbereidheid

Dat de klachten en meldingen maar een klein deel van de werkelijkheid weergeven is helaas al heel lang realiteit. Circa 3% van de mensen die een discriminatie voorval meemaken, melden dit bij registratie-instanties zoals de politie, een antidiscriminatiebureau of het College voor de Rechten van de Mens. Deze lage meldingsbereidheid blijkt uit onderzoek³. Mensen kunnen om meerdere redenen afzien van melden. Ze willen niet te lang stil blijven staan bij een negatieve ervaring of ze zijn bang voor de gevolgen van melden of aangifte doen. Soms weten mensen niet dat er instanties zijn waar ze discriminatie kunnen melden.

Wat we ook weten is dat circa 10-15% van de inwoners in Haarlem, Haarlemmermeer en Velsen in verschillende monitors aangeven dat zij te maken hebben gehad met discriminatie. Dit biedt zicht op heel andere aantallen dan de klachten die daadwerkelijk worden gemeld bij Bureau Discriminatiezaken of de politie.

³ Ervaren Discriminatie in Nederland II, 2020, Sociaal en Cultureel Planbureau.

Klachten per gemeente

In tabel 6. staan de klachten vermeld per woonplaats melder (gemeente waarvan de inwoners discriminatie hebben gemeld, wat ook in een andere gemeente kan hebben plaatsgevonden). Van inwoners in Haarlem en Haarlemmermeer komen de meeste discriminatieklachten binnen, respectievelijk 115 en 80 in 2022. Hierna volgen Velsen en Beverwijk. In vrijwel alle gemeenten* is een forse toename zichtbaar ten opzichte van het pre-coronajaar 2019.

Tabel 6. Aantal klachten per gemeente, geregistreerd door Bureau Discriminatiezaken: woonplaats melder

	Klachten woonplaats melder 2019	Klachten woonplaats melder 2020	Klachten woonplaats melder 2021	Klachten woonplaats melder 2022
Haarlem	79	115	136	115
Haarlemmermeer	52	115	84	80
Velsen	32	39	27	42
Beverwijk	17	27	27	39
Heemskerk	10	19	24	17
Heemstede	7	8	12	14
Bloemendaal	5	14	4	11
Zandvoort	9	11	13	8
Uitgeest	4	7	4	4
Overige gemeenten of gemeente niet bekend	9	13	18	11
Totaal	224	368	349	341

*Met uitzondering van Zandvoort en Uitgeest.